

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2017/18:26

Fredagen den 9 mars

---

§ 1 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor

Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson

Åtterrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 7–8 december 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 15 mars 2018

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet öppnat. Vi välkomnar arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson med medarbetare till dagens EU-nämndssammanträde.

Åtterrapporten från mötet i rådet den 7–8 december 2017 har sänts ut. Finns det något som ministern önskar tillägga? Det finns det inte. Det finns inte heller några frågor från nämnden. Vi tackar för åtterrapporten.

Vi går in på rådets dagordning och dagordningspunkt 3, Det sociala Europas framtid efter 2020.

Anf. 2 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Det här är en riktlinjedebatt om det sociala Europa efter år 2020. I diskussionsunderlaget konstaterar man att flera stora frågor och processer på ett eller annat sätt har anknytning till de sociala frågorna och är aktuella samtidigt. Det gäller till exempel pelaren för sociala rättigheter som undertecknades i november förra året i Göteborg. Men det gäller också Europa 2020-strategin, som löper ut snart. Kommissionen väntas också i maj presentera ett förslag till ny flerårig budgetram för tiden efter 2020. Och det är bara är ett drygt år kvar på mandatperioden för nuvarande kommissionen och parlamentet.

I diskussionen avser jag att lyfta fram vikten av att respektera fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna samt de nationella systemen avseende bland annat arbetsmarknad, inklusive arbetsmarknadens parter autonomi.

Europeiska socialfonden bör utformas för att bland annat kunna möta utmaningar som integration av nyanlända och ökad övergång till arbete för personer som står långt från arbetsmarknaden. Genomförandet måste effektiviseras och förenklas.

Ni har sett mitt förslag till svensk ståndpunkt. Jag hänvisar därför till det.

Anf. 3 JESSIKA ROSWALL (M):

Tack för det, ministern! Jag har en hel del frågor och på slutet en hel del förslag på ändringar.

Först vill jag påminna om att Moderaterna och några partier till i den här nämnden har varit emot den sociala pelaren hela tiden. Det betyder inte att vi är emot sociala frågor. Men vi tycker att det ska regleras på medlemsstatsnivå. Det är inget nytt. Därför behöver jag inte gå in på det närmare.

Nu handlar det om prioriteringar efter 2020. Jag tycker att ståndpunkten är bra i stort, utifrån de givna förutsättningarna. Jag har ett tillägg till första stycket i regeringens ståndpunkt. Vi tycker att det i den första meningen bara är ett arbetstagarperspektiv och vill därför lägga till: långsiktiga och stabila villkor för företagsamhet. Det vill jag putta in efter god arbetsmiljö. Men jag läser upp hela det nya förslaget senare.

När det gäller stycke två i nuvarande utformning ställer jag mig bakom det. Men jag vill påminna om vår utgångspunkt. Jag hoppas att det är regeringens utgångspunkt också. Det handlar om att de frågor som är gränsöverskridande även i fortsättningen ska hanteras på nationell nivå och inte på EU-nivå.

När det gäller den sociala fonden har regeringen landat rätt i prioriteringarna för hur pengarna ska användas, nämligen att de ska gå till integration av nyanlända och till personer som står längst från arbetsmarknaden. Om fonden nu har de pengarna är det en bra prioritering.

Meningen efter det vill jag dock gärna att ministern utvecklar. Det börjar med: Instrument på det sociala området bör vidare ge medlemsstaterna förutsättningar för att genomföra principerna. Kan ministern säga något mer om den meningen?

Slutligen är det inte heller någon nyhet, när det gäller budgetfrågorna, att Moderaterna håller med regeringen om att vi ska arbeta för en minskad budgetram. Det har vi varit tydliga med flera gånger.

Då kommer vi till mitt förslag. Jag tycker som sagt att ståndpunkten är bra i stort sett. Men ordningen på styckena är lite fel, om vi ska få den prioritering som vi vill. Jag vill byta plats på stycke ett och två och byta plats på stycke tre och fyra samt lägga till meningen om stabila och långsiktiga villkor för företagsamhet. Ska jag läsa upp hela den nya ståndpunkten?

Anf. 4 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Jag är inte säker på att jag fångade det sista.

Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M):

Vi håller med regeringen om att hålla en stram budget och att arbeta för en minskad budgetram. Det har vi varit tydliga med flera gånger.

Det var väl egentligen ett inlägg.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Jag vill inte lägga ord i Jessikas mun. Men det du kanske syftade på, Ylva, var att hon i tredje stycket vill ha en utveckling om instrumenten på det sociala området.

Anf. 7 JESSIKA ROSWALL (M):

Det är korrekt.

Jag kom på att vi vill ändra en mening till, men som jag inte sa. Det här blir krångligt, men jag har ett papper ifall någon vill läsa det.

För att det ska hänga ihop ska det sista stycket i stället inledas med "Som en konsekvens därav...", och det beror på att vi har flyttat upp stycket om budget.

Jag kan som sagt läsa upp det.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Jag föreslår att vi lyssnar in ministerns synpunkter på förslaget till tillägg i första stycket och ber om det tydliggörande som du efterfrågar i stycke tre, om instrumenten på det sociala området. Sedan kanske vi kan få ministerns reflektioner på ordningen för styckena. Vi tar det bit för bit.

Sedan finns det fler frågeställare och synpunkter från EU-nämndens ledamöter.

Anf. 9 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Jag har inga problem med tillägget om företagens rättvisa villkor och att företagsamhet ska gynnas – jag kommer inte ihåg den exakta formuleringen. Det skriver jag gärna in.

Henrik kan få svara på frågan om instrumenten.

Anf. 10 Departementssekreterare HENRIK ÅHM:

Med instrument menar vi att det kanske inte bara rör sig om socialfonden. Det kan också röra sig om andra program och möjligheter att tillgodogöra sig medel från EU-budgeten på andra sätt, exempelvis genom Easi, programmet för sysselsättning och social innovation.

Anf. 11 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Budgetformuleringarna i den här ståndpunkten är exakt likadana som de som finansministern har förhandlat om här tidigare. Det finns en poäng i att de ser exakt likadana ut. Det är i huvudsak finansministern som förhandlar och överlägger om vår ståndpunkt när det gäller budgetfrågorna.

Och när det gäller ordningen på styckena har jag inga problem med det. Det går bra.

Men det var också en ändring av en mening?

Anf. 12 JESSIKA ROSWALL (M):

Det är en ändring av språklig karaktär. Om man inte ändrar den blir det fel i sista stycket. Det är alltså ett tillägg i det stycke som nu är nummer

tre men som ska bli stycke fyra. Det stycket ska i stället inledas med: Som en konsekvens därav.

Det stycke som ministern talar om, som kommer från Finanssen, är dock inte ändrat alls.

Anf. 13 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):
Det är okej.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:
Jag tänkte att den nya ståndpunkten kanske kan läsas upp i sin helhet senare, om det visar sig att det inte finns andra ändringar som nämnden är enig om och som också behöver bakas in. Det är nämligen fler som har begärt ordet.

Anf. 15 SAID ABDU (L):
Herr ordförande! Jag vill framföra Liberalernas syn på det här området. Vi ser att Tyskland och Frankrike under de kommande åren kommer att förtäta det samarbete som finns inom unionen. Liberalerna vill vara en stark röst i de frågorna, och vi vill vara med. Därför motsätter vi oss hållningen i förslaget till svensk ståndpunkt om att minska budgetramen med lika mycket som Storbritanniens bidrag till EU i dag.

Vi anser att rätt saker ska prioriteras. Det gäller områden där EU-samarbetet kan ge ett mervärde, såsom konkurrenskraft, miljö- och klimatomställning, forskning etcetera.

Jag vill att det förs till protokollet att vi inte håller med om den ståndpunkten.

Jag vill fråga ministern om planen ifall Sverige förlorar den här matchen, alltså om en minskad budgetram. Hur avser man att gå fram då?

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:
Min bedömning som ordförande är att det är en fråga som bör riktas till finansministern snarare än till arbetsmarknads- och etableringsministern, Said. Men det är förstås upp till ministern själv om hon önskar kommentera.

Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):
Det är korrekt. Det är också därför jag menar att det är finansministerns sak att överlägga med EU-nämnden om svensk ståndpunkt när det gäller budgetarbetet. Kommissionen har ännu inte presenterat sin budget, men den kommer.

Men många andra ministrar på mitt ministerråd kommer säkert att förhålla sig till det. Och då är det viktigt att jag, i den debatten, framför den ståndpunkt som finansministern har förankrat här. Men när det gäller andra konsekvenser får jag hänvisa till henne.

Anf. 18 SAID ABDU (L):
Jag noterar svaret och nöjer mig med det. Men vi håller inte med om förslaget till ståndpunkt i det avseendet.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar det som en avvikande mening när vi kommer till nämndens ställningstagande.

Anf. 20 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Tack, ministern, för föredragningen!

Sverigedemokraterna avviker från regeringens hållning vad gäller den sociala pelaren och andra ingrepp i medlemsstaternas inre angelägenheter. Vi är dock positiva till att regeringen är tydlig med att den vill strama åt EU:s budget. Men vi skulle snarare önska en ståndpunkt som går ut på att man vill fasa ut hela den sociala fonden och i stället överlåta det arbetet till medlemsstaterna.

Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C):

Diskussionen om de kommande budgetförhandlingarna är naturligtvis intressant. Man kan ha många synpunkter där. Och det kommer säkert att finnas anledning att gå djupare i den diskussionen för att se hur man kan nå resultat. Men jag tycker som ministern, nämligen att det inte finns skäl att ta den diskussionen här och nu. Det är väl rimligt att vi här håller fast vid den ståndpunkt som nämnden har tagit ställning till tidigare.

Den djupare diskussionen får vi ta med finansministern i ett senare skede.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Då föreslår jag att Jessika Roswall läser upp hur hon uppfattar att ståndpunkten ser ut efter att vi nu har justerat den.

Anf. 23 JESSIKA ROSWALL (M):

I diskussionen om EU:s sociala dimension är utgångspunkten för regeringen att den inre marknaden och den fria rörligheten värnas samt att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaternas nationella system avseende arbetsmarknad, inklusive arbetsmarknadens parter autonomi, sociala frågor och på skatte- och utbildningsområdet samt principen om subsidiaritet och proportionalitet respekteras.

Regeringen anser att EU:s sociala dimension bör bidra till hållbar tillväxt och högre välbefinnande genom bland annat fungerande arbetsmarknader med goda och rättvisa villkor, en god arbetsmiljö och långsiktigt stabila villkor för företagsamhet samt ett stärkt samarbete mellan självständiga oberoende parter på arbetsmarknaden.

Ett Europa för jobb och inkluderande tillväxt bygger enligt regeringen på samverkan mellan tillväxt, konkurrenskraft och sociala framsteg. Människors lika värde och rätt till lika behandling oavsett till exempel kön eller etnisk tillhörighet är grundläggande värden som bör lyftas fram i den fortsatta diskussionen om Europas sociala dimension.

Regeringen anser att nästa fleråriga budgetram behöver minska med lika mycket som Storbritanniens bidrag. Regeringen vill se en modern budget med omprioriteringar till fördel för gemensamma åtgärder som säkerhet, migration, konkurrenskraft, forskning och klimatomställning. Detta ska ske genom minskade anslag för jordbruksstöd och strukturfonder.

Som en konsekvens därav bör användandet av den europeiska socialfonden som ingår i sammanhållningspolitiken för att förverkliga ambitionerna i den sociala pelaren ske genom omprioriteringar av instrument inom socialfonden. Den europeiska socialfonden bör utformas för att bland annat kunna möta utmaningar såsom integration av nyanlända och ökad övergång till arbete för personer som står långt från arbetsmarknaden.

Instrument på det sociala området bör vidare ge medlemsstaterna förutsättningar att genomföra principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Det gäller till exempel social dialog, omställning, likabehandling av minoriteter, jämställdhet och ökat arbetskraftsdeltagande bland kvinnor.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

I sista stycket var det lite större skillnad kanske än vad som stod i texten.

Anf. 25 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Jag har svårt att ta att det bara ska ske genom omprioriteringar. Det kanske ska vara så. Men ståndpunkten när det gäller budgeten är att vi har sagt att det ska ske genom minskningar av strukturfonden och jordbruksstödet. Det är vad som är överlagt tidigare. Jag vill inte låsa finansministern när det gäller fördelningen inom strukturfonderna. Socialfonden är ju en del av strukturfonden.

Jag skulle föreslå att om vi gör den ändringen som Jessika sa muntligt skulle det bli: Som en konsekvens därav är utformningen av instrument på sociala området centralt. Sedan kommer det enligt texten. Annars är det ett nytt ekonomiskt ställningsstatande inom strukturfonderna att den inte ska öka. Vi kanske ska hamna där. Men jag är inte beredd att låsa fast det här. Det får i så fall bli en sak som finansministern får överlägga om.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

För protokollet kan man säga att den moderata gruppen nickar jakande till ministerns förslag. Det gör även Centerpartiets representant och Kristdemokraternas. Vi tror att vi har lyckats föra det korrekt till protokollet. Ni får vara observanta sedan vid justeringen.

Detta var ett diskussionsärende. Jag kan konstatera att det ändå finns majoritet för regeringens här med nämnden framvaskade inriktning. Det finns två avvikande meningar, en från Liberalerna och en från Sverigedemokraterna. Bra jobbat.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, Den europeiska planeringsterminen 2018.

Anf. 27 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr ordförande! Detta är den årligen återkommande punkten på Epscodagordningen. Det är Epscos bidrag till Europeiska rådets möte i mars. Toppmötet i mars förväntas ge vägledning gällande medlemsstaternas ekonomiska politik och sysselsättningspolitik. Punkten

innehåller en a- och en b-punkt. Jag börjar med a-punkten, som är en beslutspunkt.

Det gäller antagandet av rådsslutsatser om den årliga tillväxtöversikten och gemensamma sysselsättningsrapporten samt antagandet av själva sysselsättningsrapporten. Enligt fördraget ska kommissionen och rådet varje år anta en rapport om sysselsättningsläget i unionen.

Årets rapport visar att tillväxten nu har nått alla medlemsstater och att sysselsättningen och den sociala situationen i EU fortsätter att förbättras. Om nuvarande trend fortsätter kan Europa 2020-strategins mål om en sysselsättningsgrad på 75 procent till år 2020 vara nåbar.

I rapporten faller Sverige relativt väl ut i ett jämförande perspektiv. Rådet antar även varje år rådsslutsatser på basis av den årliga tillväxtöversikten och den gemensamma sysselsättningsrapporten. De blir då vägledning för medlemsstaterna.

Jag överlade med arbetsmarknadsutskottet om rådsslutsatserna den 23 januari. Socialutskottet och socialförsäkringsutskottet har också informerats. I förhandlingarna har vi fått gott gehör för våra ståndpunkter bland annat om vikten av att öka kvinnors arbetskraftsdeltagande och de strukturreformer som behövs för att möjliggöra det.

Jag föreslår att Sverige ställer sig bakom slutsatserna och att rapporten antas på a-punkten.

Anf. 28 JESSIKA ROSWALL (M):

Det här har överlagts i utskottet. Det är glädjande att Sveriges ståndpunkter har nått framgång. Det är lite tillbaka på de frågor vi diskuterade nyss.

Jag har bara en liten fråga på slutet som vi inte har talat om i utskottet. Det är det som står i ståndpunkten om att enighet ännu inte har uppnåtts för att det är en medlemsstat som ställer sig bakom. Det står att man ska visa viss flexibilitet. Jag undrar om ministern kan utveckla vad det betyder.

Anf. 29 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Jag har skickat in en reviderad ståndpunkt om detta som ni har fått i nämnden. Jag tyckte inte heller om ordet flexibilitet. Det lät lite konstigt. Jag tror att det finns en annan version.

Anf. 30 ORDFÖRANDE:

Ja, det finns det.

Anf. 31 JESSIKA ROSWALL (M):

Då har jag säkert inga synpunkter.

Anf. 32 ORDFÖRANDE:

Det är ett snabbt flöde av handlingar i nämndens arbete.

Anf. 33 MARTIN KINNUNEN (SD):

Sverigedemokraterna avviker av samma skäl som på tidigare punkt. Vi tycker att frågorna bäst hanteras på nationell nivå. De fyra reviderade

riktlinjerna anser vi också faller inom ramen för det nationella ansvarsområdet.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt och en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till b.

Anf. 35 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

B är en informationspunkt. Kommissionen kommer att presentera landrapporterna. De publicerades i förrgår. Landrapporterna utgör kommissionens analys av bland annat Sveriges ekonomi och de huvudsakliga utmaningar som finns och ligger till grund för kommissionens förslag till landsspecifika rekommendationer som kommer senare i vår.

Vad gäller arbetsmarknaden konstaterar kommissionen att Sverige hör till de länder som har högst sysselsättningsgrad och att arbetslösheten ligger under EU:s genomsnitt. Det råder brist på kvalificerad arbetskraft inom vissa branscher, till exempel bygg, utbildning och vård. En utmaning som förväntas bestå under kommande år är integrering av utrikes födda på arbetsmarknaden och särskilt personer med relativt låg utbildning och liten erfarenhet. Det känner vi igen. Landrapporterna kommer också att presenteras på Ekofin nästa vecka. Det är alltså en informationspunkt.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Att investera i ungdomssysselsättning.

Anf. 37 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr ordförande! EU har under många års tid haft en ungdomsgaranti som ska genomföras i medlemsländerna. Sysselsättningskommittén har haft i uppdrag att följa upp medlemsstaternas genomförande av ungdomsgarantin.

Den senaste granskningen visar att det har blivit avsevärda förbättringar sedan den förra granskningen om genomfördes 2015. Nära hälften av de unga personer som har tagit del av ett erbjudande inom ungdomsgarantin är fortfarande i jobb eller utbildning sex månader efter att de lämnat ungdomsgarantin.

Utmaningar som kvarstår i många medlemsländer är att erbjuda uppsökande verksamhet för unga som varken arbetar eller studerar, så kallade NEET:s. En annan utmaning är att klara av att leverera ett kvalitativt erbjudande om sysselsättning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik inom fyra månader.

De flesta medlemsländer har fungerande metoder på plats för sammanställning av data om ungdomsgarantin. Men det finns förbättringsutrymme när det gäller vart de tar vägen efter ungdomsgarantin och att följa upp detta. Jag föreslår att Sverige ställer sig bakom

Anf. 38 MARTIN KINNUNEN (SD):

Vi avviker även här från regeringens ståndpunkt av samma skäl som tidigare. Vi anser att det är frågor som bäst hanteras på nationell nivå. Varje medlemsstat har sin interna arbetsmarknad. Vi anser att varje medlemsstat själv bäst har möjlighet att avgöra hur och i vilken omfattning åtgärder ska sättas in. Vi tycker därför inte att man bör godkänna huvudbudskapet i Sysselsättningskommittén.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt och en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Nästa punkt är dagordningspunkt 6, Rekommendation om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet.

Anf. 40 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr ordförande! Detta är Utbildningsdepartementets ansvarsområde, men det är jag som föredrar det i stället för Anna Ekström i dag. Gymnasie- och kunskapslyftsministern Anna Ekström överlade med utbildningsutskottet om rekommendationerna den 27 februari.

Det övergripande syftet med rekommendationen är att öka anställbarheten och bidra till den personliga utvecklingen hos lärlingarna och på så sätt bidra till en väl utbildad arbetskraft. Av rekommendationen framgår att en gemensam förståelse för vad som utgör kvalitativa och effektiva lärlingsutbildningar kan bidra till medlemsländernas reformarbete.

Rekommendationen innehåller ett antal kriterier som bland annat rör lärandet på arbetsplatsen och lärlingarnas arbetsförhållanden. Vår bedömning är att det svenska systemet väl svarar mot de kriterier som ställs upp i rekommendationen. Jag föreslår därför att Sverige vid rådmötet ställer sig bakom ett antagande av rekommendationen.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Nästa ärende är dagordningspunkt 7, Att undanröja det könsmässiga lönegapet.

Anf. 42 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr ordförande! Det är en riktlinjedebatt om löneskillnader mellan kvinnor och män. Meddelandet om EU:s handlingsplan 2018–2019 om att åtgärda löneklyftor mellan kvinnor och män presenterades i november förra året.

I diskussionen avser jag att lyfta fram att minska löneskillnaderna är en högt prioriterad fråga och också en viktig fråga att diskutera och sätta fokus på mellan medlemsstaterna. Den svenska arbetsmarknaden är stark

i en internationell jämförelse. Sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet är högst i EU. En förklaring till detta är den höga sysselsättningsgraden bland kvinnor i Sverige. Det är en utveckling vi gärna ser inom hela EU.

Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina liv. Det uppnås bland annat av reformer som underlättar för kvinnor och män att delta på arbetsmarknaden. Löneskillnaderna mellan kvinnor och män måste fortsätta att minska. Osakliga löneskillnader ska inte förekomma, och den könssegregerade arbetsmarknaden påverkar inkomsterna. Sysselsättningen bland utrikes födda behöver fortsätta att öka – särskilt bland kvinnor. Det handlar bland annat om insatser för att öka kvinnors företagande och motiverande insatser.

Anf. 43 JESSIKA ROSWALL (M):

Jag har ingen annan uppfattning, men jag har en fråga.

Jag hör att ministern säger att det är högt prioriterade frågor. När man läser diskussionsunderlaget känns det som att man ska svara på vilka nationella åtgärder som har varit mest effektiva. I underlaget står det också att bakomliggande orsaker till det könsmässiga lönegapet är bristande balans mellan yrkesliv och privatliv.

Detta är ett begrepp som vi har diskuterat här några gånger. Där har vi från Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet sagt att det är åtgärder av nationell angelägenhet. Jag undrar om ministern kommer att lyfta fram de bra arbetsvillkor vi har i Sverige för att se till att åtgärder mot den bristande balansen mellan yrkesliv och privatliv mellan könen är en framgång. Är det en av saker som vi kommer att lyfta fram? Det var egentligen det som jag ville ha en kommentar till.

Anf. 44 ERIK SLOTTNER (KD):

Inte heller Kristdemokraterna har en avvikande uppfattning i frågan. Däremot har jag en fråga att ställa till ministern. Det gäller meningen om att den könssegregerade arbetsmarknaden påverkar inkomsterna. Det är ett påstående. Det stämmer. Men vilka slutsatser drar regeringen av detta? Hur är man beredd att gå vidare med detta på EU-nivå för att minska segregationen? Det är en sak att påstå detta och en annan vilka slutsatser man drar av det.

Anf. 45 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr ordförande! På Jessika Roswalls fråga är svaret ja.

Det Erik Slottnér frågar om är inte i första hand någonting att lyfta upp på EU-nivå, utan det är snarast en fråga för medlemsländernas nationella ansvar hur man utformar sin arbetsmarknad och insatser för att motverka en könssegregerad arbetsmarknad.

Anf. 46 ORDFÖRANDE:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Kvar på rådsdagordningen är Övriga frågor. Finns det något där som ministern önskar informera om?

Anf. 47 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):
Nej.

Anf. 48 KERSTIN LUNDGREN (C):
Vi har en markering under Övriga frågor som gäller det som sägs om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Det är ett spår som vi inte tycker att EU bör vandra in på, och den markeringen finns det skäl för oss att göra här och nu – för protokollet.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:
Ja, det förs till protokollet. Jag kan inte själv se att det finns med i papperen, men nu är det sagt.

Anf. 50 JESSIKA ROSWALL (M):
Jag vill instämma i detta. Jag hittar det inte heller just nu – det är så otroligt mycket papper. Men jag skulle kunna ställa en fråga. Jag kanske skulle ha gjort det efter återrapporten. Det stod nämligen förut som en av punkterna som enligt uppgift ska presenteras nästa vecka.
Det är känt vad vi tycker om arbetsmarknadsmyndigheten, så det behöver jag inte upprepa. Men jag skulle vilja veta om regeringen har fört fram den svenska ståndpunkten i frågan i eventuella arbetsgrupper.
Jag undrar också om ministern vet var nästa beslut kommer att fattas, alltså i vilket organ.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:
Ministern får tydliggöra om det här var en fråga som hanterades på senaste rådsötet. I så fall är det rimligt att ställa frågan. Annars är det inte en del av någon återrapport till det här nämndsammanträdet.

Anf. 52 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):
Nej, vad jag vet behandlades det inte på förra rådsötet.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:
Då kan vi återkomma till detta när det är en punkt på dagordningen eller en punkt på ett behandlat rådsöte som återrapporteras här.

Anf. 54 KARIN ENSTRÖM (M):
Frågan var om detta paket skulle komma upp. Ministern kanske ändå kan redovisa gången nu.
Det stora sociala paketet redovisas den 13 mars. Kommer det att redovisas på ert rådsöte, eller är det så försenat att det blir något för nästa omgång?
Det är ju stora frågor. Vi vet vad vi tycker när det gäller just arbetsmarknadsmyndigheten, men ett klarläggande av gången vore bra.

Anf. 55 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Jag kanske behöver hjälp här av mina tjänstemän, men som jag har uppfattat det ska detta presenteras på vårt Epscomöte den 15 mars. Så har jag uppfattat det, och såvitt jag förstår gäller den tidsplanen. Men det betyder att detta är nytt när det presenteras på vårt möte, så det blir väl så att kommissionen drar en presentation.

Vill Henrik Åhm lägga till någonting?

Anf. 56 Departementssekreterare HENRIK ÅHM:

Jag kan bara bekräfta det. Det är som sagt uppsatt som en övrig fråga på rådsrådet nu, där kommissionen väntas presentera bland annat arbetsmarknadsmyndigheten och sitt förslag där.

Hur det kommer att hanteras framöver har vi ingen närmare information om, annat än att det kommer att hanteras i rådsstrukturen under våren. Vi återkommer säkerligen till frågan på ett annat rådsråd.

Anf. 57 KERSTIN LUNDGREN (C):

När det presenteras, kommer regeringen att sitta helt tyst? Finns det inte skäl för regeringen att markera redan på ett tidigt stadium i frågan om en arbetsmarknadsmyndighet att vi inte vill se en sådan?

Anf. 58 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Det blir sällan diskussion när det kommer som en övrig fråga, som en presentation. Det är troligt att det inte blir någon omgång om detta. Vi vet ju ännu inte hur förslaget ser ut.

Anf. 59 ORDFÖRANDE:

Tack för informationen, och tack för deltagandet vid dagens EU-nämndsammanträde! Vi önskar ministern och hennes medarbetare en trevlig helg – när ni får tillfälle att ta den.

§ 2 Ekonomiska och finansiella frågor
Finansminister Magdalena Andersson
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska
och finansiella frågor den 20 februari 2018
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
ekonomiska och finansiella frågor den 13 mars 2018

Anf. 60 ORDFÖRANDE:

Välkommen, finansminister Magdalena Andersson med medarbetare, till dagens EU-nämndssammanträde!

Vi börjar med återrapporten från mötet i rådet den 20 februari 2018. Den har sänts ut. Finns det något som finansministern önskar tillägga?

Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Ja, det var också ett eurogruppsmöte i utvidgat format i samband med förra Ekofinmötet. Där diskuterades en färdplan för bankunionen, som jag också berättade om här.

Det handlar om hur man bör utveckla denna färdplan, och diskussionen handlar i huvudsak om hur och i vilken utsträckning man behöver ha konkreta mått på hur mycket riskreducering som har uppnåtts. Det relaterar också till när i tiden man kan gå vidare med riskdelning.

Mötet var inte konklusivt, utan det var argument som vi hört många gånger förut. En del talar om riskdelning, och andra talar om riskreducering. Dock var en slutsats att man behöver göra en mer omfattande bedömning av vilka framsteg som hittills har gjorts vad gäller riskreducering.

Anf. 62 ORDFÖRANDE:

Tack för informationen!

Vi går vidare till rådsdagordningens punkt 3, Tvingande regler om utlämnande av uppgifter – Obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang.

Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Det är väldigt roligt att vi kan ta ytterligare ett steg vad gäller skatteundandragande och skattefusk på den europeiska nivån. Målet är att kunna nå en politisk överenskommelse med förslag som kan träda i kraft den 1 juli 2020 för att sedan kunna ha ett informationsutbyte på plats den 31 oktober 2020.

Tanken är att informationsskyldigheten i första hand gäller alla personer som jobbar med detta – de som är involverade i att utforma och marknadsföra olika skatteupplägg men också de som tillhandahåller och ger råd om skatteupplägg. I vissa fall kan också användaren av skatteupplägg vara informationsskyldig.

För att ett skatteupplägg ska vara rapporteringsskyldigt ska det vara gränsöverskridande. Därutöver ska det innehålla minst ett av ett antal kännetecken som ger en indikation på att det potentiellt finns risk för skatteundandragande.

Förutom att det ska vara gränsöverskridande och innehålla känneteck-

en ska det också uppfylla ett test om den huvudsakliga nyttan av skatteupplägget är att uppnå en skattefördel. Om så är fallet och om transaktionen innehåller kännetecknen, den huvudsakliga nyttan med den är att uppnå en skattefördel och den är gränsöverskridande, ja, då är upplägget rapporteringspliktigt.

Det finns några utestående frågor som omfattar två av kännetecknen. Men de utestående frågorna är av sådan karaktär att vi bedömer att vi kan acceptera kompromissförslaget som man enas om. Oavsett exakt utformning är vår bedömning att det här kommer att vara ett viktigt verktyg för skattemyndigheterna.

Det är naturligtvis viktigt att arbeta mot internationellt skattefusk, skatteundrandragande och skadlig skattekonkurrens. Regeringen ställer sig därför positiv till förslaget. Det är dock viktigt att reglerna är enkla, tydliga och lätthanterliga i så stor utsträckning som möjligt, både för dem som är uppgiftsskyldiga och för de tillämpande myndigheterna. Vår bedömning är att kompromissförslaget är väl balanserat och att Sverige kan stödja det.

Det kan också nämnas att ett rådsuttalande är planerat att läggas till protokollet efter att en politisk överenskommelse har nåtts. Sverige bör kunna stödja detta uttalande.

Anf. 64 HELENA BOUVENG (M):

Detta var uppe i skatteutskottet 2017. Jag vet att vi diskuterade mycket om kommissionens befogenheter med delegerade akter, och jag tror att vi var ganska överens om detta.

Nu ser jag att ståndpunkten här är densamma som vi hade överläggningar om i skatteutskottet. Men det står samtidigt att i det förslag som kommissionen presenterade hade kommissionen befogenhet att lämna delegerade akter avseende kännetecknen, vilket Sverige motsatte sig. Där var vi helt överens.

Om jag läser rätt försvann detta under det estniska ordförandeskapet. Är det tillbaka igen? Det är borta, så vi är helt överens? Vad skönt! Då behöver det inte vidare ifrågasättas att kommissionen ska ha befogenhet att lämna delegerade akter. Det är över. Ska det då vara kvar eller inte?

(KERSTIN LUNDGREN (C): Det står i ståndpunkten.)

Står det kvar i ståndpunkten? Det var därför jag blev lite rådvill.

Anf. 65 ORDFÖRANDE:

Ja, den delen står kvar i ståndpunkten trots att förutsättningarna har förändrats.

Anf. 66 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Vi kan stryka den. Det är borta, så det går att stryka i ståndpunkten – absolut.

Anf. 67 ERIK SLOTTNER (KD):

Kristdemokraterna har ingen annan uppfattning i den här frågan utan tycker att det är bra förändringar som nu sker för att öka

informationsutbytet och samarbetet mellan länderna. Dock har vi en fråga när det gäller gränsdragningen mellan olika länders handlingsmöjligheter.

Vår uppfattning är att varje enskilt land självt hanterar den information och de ärenden som kommer in inom respektive landsgränser och att man därutöver samarbetar vad gäller informationsbyte när det är behjälpligt. Vi tror att regeringen har samma ståndpunkt i denna fråga, men vi vill ändå få ett klagörande av detta.

Anf. 68 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Utbytet är ju inte frivilligt, utan här bestämmer vi nu att vi ska utbyta med varandra och även vad det är som ska utbytas. Hur man sedan hanterar informationen är däremot upp till skattemyndigheten i varje land.

Anf. 69 ERIK SLOTTNER (KD):

Precis, det var det vi ville understryka. Tack för svaret!

Anf. 70 ORDFÖRANDE:

Då finner jag sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Bankpaketet.

Anf. 71 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Denna punkt handlar om riskreducerande åtgärder i banksektorn, det så kallade bankpaketet. Här är tanken att rådet ska kunna anta en allmän inriktning. Jag tänkte först kortfattat beskriva vad paketet innehåller. Det är förslag på två områden.

Det ena förslaget gäller ett antal ändringar av EU:s regler om kapitalkrav för banker. Det innehåller regler om hur mycket kapital som banker behöver hålla men också en del andra krav och regler för banker. Det är det ena området.

Det andra förslaget gäller regler om krishantering av banker. Det handlar alltså om hur vi ska hantera banker vid finansiell kris.

Förhandlingar om det här har pågått sedan i januari förra året. Inför Ekofinmötet i december gjordes ett ganska ambitiöst försök att komma med en allmän inriktning, men då stod vi för långt ifrån varandra och hade i stället en policydebatt.

Men sedan har förhandlingarna fokuserats på en kompromiss när det gäller krishanteringsregler. Här har framsteg gjorts även om det har diskuterats i sista stund. De diskuteras fortfarande, så i dagsläget är det inte riktigt klart om alla medlemsstater står bakom det kompromissförslag som ordförandeskapet nu har presenterat.

En aspekt som kan påverka medlemsstaterna är ju bankpaketets koppling till bankunionen. Här pågår en diskussion om att minska riskerna innan man går vidare med riskdelning. Reglerna i bankpaketet är en viktig del i att minska riskerna. Det gör att den större, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<diskussionen om hur mycket riskerna har minskat kan påverka hur länderna ställer sig till det här beslutet om allmän inriktning.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det ursprungliga förslaget från kommissionen skulle innebära ganska

stora förändringar för den svenska finansinspektionens möjligheter att ställa kapitalkrav på de svenska bankerna. Det gäller framför allt möjligheten att fortsätta att ta höjd för olika former av systemrisk. Men Sverige har arbetat hårt för att säkerställa möjligheten till att ha en nationell flexibilitet. Det kompromissförslag som nu ligger på bordet innehåller flera tillägg och en del ny flexibilitet som i stort kompenseras för de ändringar som det här förslaget skulle innebära.

Med det sagt innebär ändå kompromissförslaget att Finansinspektionen kommer att behöva anpassa sin nuvarande metod för att ställa kapitalkrav. Men det här är någonting som man enligt Finansinspektionens generaldirektör, Erik Thedéen, ändå planerar att göra i ljuset av både bankpaketet och också av den överenskommelse som Baselkommittén i december.

På samma sätt har det i krishanteringsdelen av paketet varit viktigt att Riksgälden också ska ha det utrymme som behövs för att man ska kunna ställa tillräckligt höga krav på nedskrivningsbara skulder, alltså det som vi kallar för MREL, och att en tillräckligt stor andel av kravet kan utgöras av efterställda skulder. Där är det viktigt för att man ska kunna hantera banker som får problem och minimera risken för skattebetalarna. Även här innebär kompromissförslaget en viss ny flexibilitet när det gäller möjligheten att ha krav på nedskrivningsbara skulder.

Ytterligare en fråga som är aktuell är det som rör proportionalitet i regelverket. Det handlar alltså om att minska den administrativa bördan för små banker. I Sverige handlar det då mycket om de lokala sparbankerna. Detta är någonting som regeringen särskilt välkomnar. Här var kommissionens förslag bra från början, men nu har det blivit ännu bättre i takt med att vi har arbetat med det.

Vår bedömning är att bankpaketet i allt väsentligt i nuläget lever upp till Sveriges viktigaste krav för att uppnå en bra helhet. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det här är material som fortfarande kan röra lite på sig.

Anf. 72 KERSTIN LUNDGREN (C):

Jag vill betona vikten det som är bra, och som nu har blivit bättre, är värdet för de små instituten även i fortsättningen säkras i arbetet.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt

Önskar finansministern tilläga någonting under punkten Övriga frågor?

Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Det är den vanliga återrapporteringen. Troligen kommer kommissionen också att informera om ett paket med åtgärder inom ramen för kapitalmarknadsunionen. Några av åtgärderna presenterades i går, och resten presenteras på måndag. Det är klart att vi återkommer till riksdagen med detta när det är aktuellt för mer diskussion.

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Tack då är vi inne på dagordningspunkt 6, Den europeiska planeringsterminen, punkten a, Landsrapporter och fördjupade granskningar 2018.

Anf. 76 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Till att börja med är 2018 års landsrapporter och djupgranskningar en informationspunkt. Vi kommer då att få en övergripande presentation av landsrapporterna och djupgranskningarna. Man har haft djupgranskningar av tolv länder.

Kommissionens rapport om Sverige handlar i år, liksom tidigare år, om hushållens skuldsättning, bostadsmarknaden och arbetsmarknaden. Kommissionen bedömer, precis som tidigare år, att vi har makroekonomiska obalanser på grund av bostadspriser och hushållens skuldsättning. Kommissionen noterar också att priserna på bostäder har gått ned något.

Rapporterna är kommissionens analytiska grund för de landsspecifika rekommendationer som presenteras senare i vår. Då återkommer vi till nämnden i samband med det.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen. Vi går vidare till punkt b, Genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna.

Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Då kommer det att bli en diskussion om detta, och det är tänkt att den fokuserar på reformer som relateras till produktivitetstillväxt. Det handlar om åtgärder som syftar till investeringar i infrastruktur och humankapital, väl fungerade arbetsmarknader, förbättrat företagsklimat och tillgång till finansiering.

Regeringen välkomnar diskussionen och inriktningen. Det är viktigt att genomföra strukturreformer och främja investeringar som kan bidra till att öka produktivitetstillväxten i EU.

Samtidigt tycker regeringen naturligtvis att det är viktigt att fördelning av befogenheter och kompetenser mellan EU och medlemsstaterna när det gäller den ekonomiska politiken, sysselsättningspolitiken, utbildningspolitiken och även de sociala frågorna och ska fortsätta att respekteras.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi över på punkt c, Rådets slutsatser om Europeiska revisionsrättens särskilda rapport.

Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Här har revisionsrätten granskat kommissionens genomförande av förfarandet vid makroekonomiska obalanser. Det handlar om perioden 2012–2017.

Detta förfarande inrättades 2011 och är ett verktyg för att tidigt identifiera och upptäcka makroekonomiska obalanser i EU. Det utgör då en del i den europeiska planeringsterminen.

Revisionsrättens övergripande slutsats är att förfarandet generellt sett är väl utformat och bygger på en analys av god kvalitet. Däremot anser man att det finns möjligheter till förbättringar, och man har därför utarbetat ett antal rekommendationer till kommissionen om vad som kan göras. Man vill till exempel se en ökad transparens när det gäller förfarandet vid alltför stora obalanser.

I rådsslutsatserna välkomnar rådet den här granskningen och noterar slutsatserna och rekommendationerna. Rådet håller med om behovet av att stärka och förbättra genomförandet, men betonar också att det är upp till varje medlemsland att välja hur man ska förhålla sig till kommissionens landsspecifika rekommendationer.

Regeringen välkomnar revisionsrättens granskning och kan ställa sig bakom utkastet till slutsatser.

Anf. 81 ORDFÖRANDE:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7 och frågan om mandat inför G20-mötet i Buenos Aires den 19-20 mars.

Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Inför det här mötet ska alltså rådet anta EU:s gemensamma positioner. Positionerna fokuserar på åtgärder som syftar till att säkerställa en hållbar återhämtning i världsekonomin.

EU-länderna välkomnar det argentinska ordförandeskapets fokus på infrastrukturinvesteringar och på att göra den globala finanssektorn mer hållbar. Man välkomnar också överenskommelsen om slutförande av Basel III, men påtalar vikten av att man fortsätter att arbeta med att reformera finansmarknadsområdet. Man menar också att arbetet med de internationella skattefrågorna ska prioriteras.

Positionen lyfter även fram vikten av att förändringar såsom teknologisk utveckling och globalisering kommer alla till del.

Regeringen kan ställa sig bakom utkastet till positionerna. De ligger väl i linje med regeringens syn på vilka områden som bör prioriteras i det fortsatta arbetet. Regeringen välkomnar särskilt betydelsen av öppenhet och att det globala ekonomiska samarbetet lyfts fram.

Anf. 83 HANS ROTHENBERG (M):

Det kommer att bli oundvikligt att inte beröra de handelsstörningar som nu initieras av den amerikanska presidenten. De kommer ju att få globala konsekvenser. Mycket av det som ministern redogjorde för som ska hanteras under G20-mötet kommer att beröras.

Avser Sverige att ta upp frågan om den inte är med på dagordningen och i så fall hur?

Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (C):

Det är alldeles uppenbart att detta är en fråga som kommer att prägla mycket av G20-mötet. Det hinner hända en del också när de 15 dagarna har passerat innan mötet.

Vilken strategi har regeringen tänkt att föreslå EU att framföra i diskussion som jag förutsätter måste komma, även på ert rådsmöte?

Anf. 85 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Det är klart att detta kommer att diskuteras. Men EU är ju inte färdig med sin position om hur man kommer att svara gentemot det amerikanska beslutet om ståltullar. Det är någonting som handelsministrarna och Cecilia Malmström arbetar med just nu, hur EU:s respons och position kommer att vara.

I det här positionspapperet lyfter man fram det globala ekonomiska samarbetet. Där finns en tydlig ståndpunkt om behovet av ett samarbete ekonomiskt globalt och om öppenhet, snarare än någonting annat.

Anf. 86 KERSTIN LUNDGREN (C):

Men den här frågan har ju varit känd en tid. Vilken linje och vilka rekommendationer? Eller kommer Sverige att sitta tyst om frågan om hur EU ska förhålla sig förs fram? Ska EU ta höjd, trappa ned eller vilken profil vill Sverige framföra till EU i det här arbetet?

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Det känns om att det delvis är en annan process. Mikael Damberg kommer ju strax hit. Den frågan kanske mer passar i KKR-diskussionen.

Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Vår bedömning är att den frågan inte kommer att komma upp i diskussionen om det här positionspapperet.

Anf. 89 HANS ROTHENBERG (M):

Mycket riktigt kommer det här att behandlas av EU-nämnden vid nästa punkt inför konkurrenskraftsrådet. Men de handelsstörningar som eventuellt kommer att genomföras innebär ju sådana handelsstörningar att de berör nästan alla politikområden.

G20-mötet ligger nära i tiden och det rör på sig från timme till timme. Om det här planeras in på dagordningen utgår jag ifrån att statsrådet innan dess återkommer till EU-nämnden för att ta upp Sveriges förhållningssätt och därmed också förankra det hos EU-nämnden.

Anf. 90 KERSTIN LUNDGREN (C):

Det ligger precis i gränslandet. Den 23 går tidsfristen ut för de förhandlingar som ska föras. Om detta handlar om att ge ett mandat för EU i G20-kretsen är det naturligtvis oerhört viktigt att det mandatet inte ger EU en felaktig ingång.

Jag utgår ifrån att det på något sätt måste beröra också dessa frågor. EU kan ju inte få ett tyst mandat i den här delen.

Anf. 91 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Där finns det en position om att EU ser att vi behöver en öppen global ekonomi som ska baseras på regler och att man vill upprätthålla ett globalt ekonomiskt samarbete.

Mitt förslag är att jag, om det kommer upp någon annan diskussion om detta på Ekofin nästa vecka, kan använda de ståndpunkter som Mikael Damberg eller Ann Linde har förankrat i EU-nämnden. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 92 ORDFÖRANDE:

Deltagarna vid bordet nickar jakande. Vi tackar för informationen och diskussionen. Jag konstaterar sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi har en punkt kvar, Övriga frågor. Om finansministern inte önskar tillägga något tackar vi finansministern och finansministerns medarbetare för i dag och önskar trevlig helg.

§ 3 Konkurrenskraft – inre marknad, industri
Närings- och innovationsminister Mikael Damberg
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 30 november 2017
Återrapport från informellt möte i rådet den 1 februari 2018
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 12 mars 2018

Anf. 93 ORDFÖRANDE:

Vi hälsar närings- och innovationsminister Mikael Damberg välkommen till EU-nämnden.

Först på vår gemensamma dagordning har vi återrapport från möte i rådet den 30 november och återrapport från informellt möte den 1 februari i år. Finns det något som ministern önskar tillägga?

Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr ordförande! Ni har fått återrapporterna skriftligt, och jag är beredd att svara på frågor.

Anf. 95 ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare på rådsdagordningen till dagordningspunkten om den europeiska planeringsterminen 2018.

Anf. 96 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Ordförande! Under dagordningspunkten avser det bulgariska ordförandeskapet föra en diskussion om digitaliseringen av EU:s ekonomi med utgångspunkt i den årliga tillväxtöversikten, Annual Growth Survey 2018. Tillväxtöversikten, som presenterades i november, inleder den europeiska planeringsterminen för ekonomisk-politisk samordning inom EU.

I årets tillväxtöversikt konstaterar kommissionen att EU:s ekonomi stärks, tillväxten ökar, arbetslösheten minskar, investeringarna återhämtar sig och att de offentliga finanserna har förbättrats. Översikten tar också upp investeringar som väsentliga för att säkra framtida tillväxtmöjligheter. Digital innovation är ett prioriterat område.

Ordförandeskapets diskussionsunderlag lyfter fram den digitala ekonomin och två frågor som de önskar ska ligga till grund för utbyta av åsikter.

Regeringens budskap för dessa frågor är att arbete med digitala reformer fokuserar bättre med nationella övergripande digitala strategier tillsammans med mer detaljerade strategier för specifika områden. Här vill jag nämna strategin Smart industri. Vi välkomnar att tillväxtöversikten uppmärksammar arbetskraftens behov av tillgång till utbildning och digital kompetens för att motsvara arbetsgivares kompetensbehov.

Detta är också en central del i flera av regeringens strategier, dels i strategin för digitalisering av skolan, dels i stor utsträckning i insatserna för smart industri. Låt mig här nämna Digitaliseringslyftet, Robotlyftet och

validering, som alla syftar till att bygga den digitala kompetensen på olika sätt.

Ordförandeskapet ställer också en fråga om finansiering och strukturella reformer. Låt mig säga att medan reformer för att främja digitalisering har stor betydelse är sådana investeringar i sista hand en fråga för medlemsstaterna. Insatserna behöver utformas nära där de faktiska behoven finns för att bli effektiva.

Anf. 97 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Slutsatser om EU:s industripolitiska strategi.

Anf. 98 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Ett utkast till rådsslutsatser om europeiska industripolitik ska antas vid mötet.

Efter att konkurrenskraftsrådet och Europeiska rådet i juni 2017 efterfrågat en industripolitisk strategi presenterade kommissionen i september samma år ett meddelande på temat. Meddelandet motsvarade dock inte helt förväntningarna från vare sig industri eller många medlemsstater eftersom det framför allt var en lägesrapport om vad EU redan gör eller planerar att göra som är relevant för industrin.

Rådet kommer därför i slutsatserna att uppmana kommissionen att gå vidare med att utveckla en långsiktig industripolitisk strategi med tillhörande handlingsplan. Rådsslutsatserna är i allt väsentligt en upprepning av de slutsatser som konkurrenskraftsrådet antog i november 2017.

Regeringen anser att långsiktigt goda ramvillkor med en fördjupad inre marknad utan protektionism, satsningar på innovation och grön omställning är centralt för industrins framtida konkurrenskraft.

Anf. 99 HANS ROTHENBERG (M):

I detta sammanhang är det oundvikligt att ta upp det vi diskuterade i näringsutskottet i går, nämligen de handelsstörningar som USA har initierat.

Med finansministern hade vi tidigare uppe punkten om mandat inför G20-mötet i Buenos Aires, och då blev det klart att finansministern avser att förhålla sig till EU-nämndens mandat i denna fråga till statsrådet. Därför behöver denna fråga hanteras nu.

Det har gått ett dygn sedan vi sågs senast, och det har hänt saker på detta dygn. Jag vill därför följa upp med ett par frågor: Hur avser statsrådet och regeringen att förhålla sig till det som har hänt det senaste dygnet, med upptrappningen av de aviserade handelsstörningarna? Hur avser statsrådet att eventuellt ta upp detta på rådet?

Anf. 100 KERSTIN LUNDGREN (C):

Det är en intressant fråga även för mig.

Låt mig också understryka att när det gäller denna punkt finns det skäl för regeringen att vara särskilt tydlig vad gäller vikten av att strategin har tydligt klimatfokus, för industrin är mycket viktig för att kunna nå resultat. Därför är det värdefullt om det också är regeringens framförda ståndpunkt.

Anf. 101 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Jag tackar för frågorna. Beträffande den sista frågan är detta en viktig del av Smart industri. Ett huvudfokus är hållbar industri och hela omställningen.

För oss är det självklart att lyfta upp hållbarhetsfrågorna med en industristrategi, för industrins investeringar och omställning kommer att vara helt nödvändiga för oss om vi ska klara de klimatpolitiska målsättningar vi har i Europa och Sverige. Jag ser det som helt naturligt att detta perspektiv ska finnas med när vi talar om en framtida industristrategi för EU.

Den första frågan gällde de ståltullar som USA:s president har deklarerat kommer att införas inom 15 dagar. Formellt sett är det FAC som hanterar tullfrågorna, men jag är säker på att detta i marginalerna kommer att bli en diskussion också på detta möte. Jag hörde efter senast i morse, och det har inte deklarerats att det kommer upp som en övrig punkt eller så på detta formella sammanträde.

Eftersom vi vill ha en inre marknad utan protektionism ligger vår frihandelsvänliga linje fast. Vi har ingen annan position, men vi erkänner också att om USA vidtar dessa åtgärder har kommissionen ett mandat att tillsammans med medlemsstaterna diskutera om vi behöver vidta åtgärder för att skydda europeisk industri i detta läge. Men alla förlorar på denna typ av skyddsåtgärder. Alla förlorar långsiktigt på en värld som går mot protektionism, och det riskerar att slå också mot svensk industri om detta blir verklighet.

Lite utöver dagordningen: Jag talade med Cecilia Malmström både i förgår och i går, och EU-kommissionen kommer uppenbart att ha fortsatta dialoger och förhandlingar med den amerikanska administrationen i närtid.

Diskussioner pågår alltså, men det är inte vi formellt i denna konstellation som hanterar tullfrågor.

Anf. 102 HANS ROTHENBERG (M):

Den uppkomna situationen påverkar många olika politikområden; det finns nästan inget som inte berörs. Med tanke på att konkurrenskraftsrådet diskuterar att industrins konkurrenskraft stärks genom långsiktigt goda ramvillkor, vilket också är en del av regeringens ståndpunkt, är dessa störningar ett tydligt exempel på att ramvillkoren inte längre gäller om detta träder i kraft om 15 dagar.

Låt mig därför göra ett medskick till statsrådet: Om inte frågan tas upp på konkurrenskraftsrådet ska Sverige genom statsrådet lyfta upp frågan. Det är viktigt att den diskuteras i detta sammanhang; det får inte gå oresonerat förbi.

Anf. 103 KERSTIN LUNDGREN (C):

Den frihandelsvänliga linjen och den regelstyrda ordningen är givetvis viktig att hålla i. Men frågan är hur man hanterar detta och vilken bild

regeringen har. Utifrån de diskussioner som har varit utgår jag från att regeringen har framför en del synpunkter, också med tanke på besöket i Washington nyligen.

Är svaret öga för öga, tand för tand, eller är regeringens rekommendation att hålla en lägre profil?

Anf. 104 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Ordförande! Låt mig upprepa att det inte är denna rådskonstellation som kommer att hantera frågan. Den ska hanteras med berört utskott, och en svensk position ska givetvis förberedas när det blir beslut i EU, vilket det kommer att bli.

EU-kommissionen och vi har varit tydliga med att eventuella åtgärder från Europas sida kommer att vara WTO-kompatibla, vilket vi bedömer att USA:s åtgärder inte är. Vi bedömer att de går längre än vad regelverket medger. De hänvisar till nationell säkerhet, som är en paragraf som har använts bara en gång tidigare i händelse av krig. Både Sverige och EU-kommissionen har synpunkter hur den amerikanska administrationen tolkar och utnyttjar regelverket.

Men vår bedömning, och det som inte minst Cecilia Malmström har varit tydlig med, är att Europas åtgärder för att skydda sin stålindustri i denna situation kommer att vara kompatibla med WTO-regelverket.

Det blir en diskussion om vilka åtgärder som ska vidtas, och det blir en process för medlemsstaterna tillsammans med kommissionen. Det sker i en särskild process där berört utskott kommer att bli involverat och få ta ställning till det framöver.

Jag ser det som naturligt att Sverige fortsätter att framhålla vikten av sin linje i handelspolitiken även i detta sammanhang. Jag har därför inga problem med att inom ramen för det som har med ramvillkor och långsiktiga förutsättningar att göra också fortsätta att driva Sveriges linje i handelspolitiken på detta möte.

Anf. 105 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens redovisade inriktning och att det också finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 5, Inre marknaden 25 år.

Anf. 106 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

I år fyller den inre marknaden 25 år. Betydelsen av denna marknad kan inte nog betonas för Sverige, svenska företag, konsumenter, studenter och arbetstagare och för det inre marknadsområdet och dess 31 inre länder i sin helhet.

Den inre marknaden har haft en betydande effekt på handeln inom EU. Genom den ökade ekonomiska integrationen har både jobb och bnp ökat i unionen liksom hushållens konsumtion. Skapandet av en inre marknad har förändrat vår europeiska kontinent.

Den inre marknaden är Sveriges hemmamarknad med över 70 procent av vår export och över 80 procent av vår import. Den inre marknaden har lett till fler jobb och företag tack vare en starkare svensk konkurrenskraft

globalt. Regeringen välkomnar därför att det inre marknadsarbetet uppmärksammas extra under 25-årsjubileet.

Trots landvinningarna den senaste 25 åren finns mycket kvar att göra. Handelshinder och andra begränsningar fortsätter att påverka den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och människor negativt medan studier visar på betydande vinster om den inre marknaden fulländas.

Samtidigt som den inre marknaden fyller 25 år går arbetet för den nuvarande EU-kommissionen och dess två inre marknadsstrategier – inre marknadsstrategin för varor och tjänster och den digitala inre marknadsstrategin – in i sitt slutskede.

Regeringen ser arbetet med dessa två strategier som centralt. Strategierna bör slutföras planenligt till slutet av 2018. En fortsatt anpassning till en alltmer digitaliserad inre marknad, en effektiviserad tjänstemarknad och en förbättrad varumarknad genom ökat ömsesidigt erkännande av varor över gränserna är ett par exempel på viktiga frågor.

Utöver detta anser regeringen att efterlevnad bör göras till en högre prioriterad fråga för att säkra att den inre marknaden omsätts i praktiken.

Besluten i Bryssel kräver politiskt ägarskap också på hemmaplan när medlemsstaterna ska genomföra reformerna, och det måste tas på allvar.

Regeringen vill också uppmuntra kommissionen att tydligare följa upp de strukturella handelshinder som hanteras i Solvitnätverket.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Konkurrenskraftsavstämning.

Anf. 108 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Avstämning av konkurrenskraftsläget, så kallade Competitiveness Check-ups, är en återkommande dagordningspunkt på konkurrenskraftsrådet. Temat denna gång är tjänstefieringen av tillverkningsindustrin och effekterna på detaljhandeln.

När det gäller tjänstefieringen inom tillverkningsindustrin ser man att tillverkningsindustrin inom EU är starkt kopplad till distributionstjänsternas konkurrenskraft. Utvecklingen pekar på att dessa sektorer kommer att återspeglas alltmer i tillverkningen.

Studier visar att allt fler jobb inom tillverkningsindustrin är relativt högkvalificerade tjänstejobb. Studier visar även att hinder för handel med tjänster minskar exporten och produktiviteten inom tillverkningsindustrin.

Vad gäller effekterna på detaljhandeln är ekonomisk behovsprövning en viktig fråga för svenska företag och ett reellt hinder när svenska företag vill etablera sig i andra medlemsstater.

Vad gäller såväl onlinehandeln som den traditionella handeln är det viktigt att undanröja hinder för etablering.

Regeringen välkomnar kommissionens initiativ att fortsätta att vässa EU:s konkurrenskraft med reformer som skapar mer jobb och tillväxt på den inre marknaden. Den fria rörligheten för tjänster inom EU är viktig, inte minst för att tillverkningsindustrin ska kunna dra nytta av de potentiellt positiva effekterna av tjänstefiering. Åtgärder för att underlätta

detaljhandeln är en viktig fråga, särskilt för att undanröja kvarstående krav på detaljhandeln.

Anf. 109 KERSTIN LUNDGREN (C):

Jag vill bara lyfta fram en fråga som har betydelse för EU:s konkurrenskraft och möjligheten till jobb. 300 000 europeiska arbetstillfällen påverkas av statsunderstödda cyberattacker. Det är klart att dessa frågor på något sätt måste mötas om EU ska säkra sin konkurrenskraft.

Jag är nyfiken på att höra om regeringen är beredd att lyfta fram frågan om statsunderstött cyberspionage i konkurrenskraftsrådet, till exempel under denna punkt om avstämning, och hur man säkerställer EU:s förmåga eller vilja att göra mer på detta område.

Anf. 110 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr ordförande! Jag tackar för frågan. I den industripolitiska policystrategin för Competitiveness, growth and innovation, Draft conclusions, nämns särskilt cybersäkerhet. Det finns alltså inom ramen för industristrategin särskilt omnämnt som någonting som vi vill att kommissionen ska jobba med. Det är definitivt en del av industripolitiken framöver. Det är alltså definitivt ett viktigt område att jobba med.

Anf. 111 KERSTIN LUNDGREN (C):

Om man gör en avstämning är det viktigt att se inte bara framåt utan också hur man från EU:s sida förmår lyfta fram detta, eftersom det är en del av det som påverkar konkurrenskraften.

Anf. 112 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Temat på just denna punkt är tjänstefieringen och detaljhandeln. Även om detaljhandeln är utsatt för en del intrång har de stora intrång som vi har sett när det gäller cybersäkerhet skett på industrins område. Jag tycker därför att frågan ännu bättre lämpar sig under den dagordningspunkt som handlar om hur industrin ska utvecklas framöver. Det är kanske därför som den inte omnämns specifikt under just denna temapunkt.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen. Jag konstaterar också att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Önskar ministern tillägga något?

Anf. 114 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Nej, ingenting särskilt. Men jag är beredd att svara på frågor.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Då tackar vi ministern med medarbetare och önskar er en trevlig helg.

Innehållsförteckning

§ 1 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt

konsumentfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	1
Anf. 3 JESSIKA ROSWALL (M).....	2
Anf. 4 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	2
Anf. 5 JESSIKA ROSWALL (M).....	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 7 JESSIKA ROSWALL (M).....	3
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 9 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	3
Anf. 10 Departementssekreterare HENRIK ÅHM.....	3
Anf. 11 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	3
Anf. 12 JESSIKA ROSWALL (M).....	3
Anf. 13 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	4
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 15 SAID ABDU (L).....	4
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	4
Anf. 18 SAID ABDU (L).....	4
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 20 MARTIN KINNUNEN (SD).....	5
Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C).....	5
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 23 JESSIKA ROSWALL (M).....	5
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 25 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 27 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
Anf. 28 JESSIKA ROSWALL (M).....	7
Anf. 29 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	7
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 31 JESSIKA ROSWALL (M).....	7
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 33 MARTIN KINNUNEN (SD).....	7
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 35 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	8

Anf. 37 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
Anf. 38 MARTIN KINNUNEN (SD)	9
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 40 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	9
Anf. 41 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 42 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	9
Anf. 43 JESSIKA ROSWALL (M).....	10
Anf. 44 ERIK SLOTTNER (KD).....	10
Anf. 45 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	10
Anf. 46 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 47 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	11
Anf. 48 KERSTIN LUNDGREN (C).....	11
Anf. 49 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 50 JESSIKA ROSWALL (M).....	11
Anf. 51 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 52 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	11
Anf. 53 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 54 KARIN ENSTRÖM (M).....	11
Anf. 55 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	12
Anf. 56 Departementssekreterare HENRIK ÅHM.....	12
Anf. 57 KERSTIN LUNDGREN (C).....	12
Anf. 58 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	12
Anf. 59 ORDFÖRANDEN.....	12
§ 2 Ekonomiska och finansiella frågor	13
Anf. 60 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	13
Anf. 62 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	13
Anf. 64 HELENA BOUVENG (M)	14
Anf. 65 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 66 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	14
Anf. 67 ERIK SLOTTNER (KD).....	15
Anf. 68 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	15
Anf. 69 ERIK SLOTTNER (KD).....	15
Anf. 70 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 71 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	15
Anf. 72 KERSTIN LUNDGREN (C).....	16

Anf. 73 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	16
Anf. 75 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 76 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	17
Anf. 77 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	17
Anf. 79 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	17
Anf. 81 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	18
Anf. 83 HANS ROTHENBERG (M).....	18
Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (C).....	18
Anf. 85 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	19
Anf. 86 KERSTIN LUNDGREN (C).....	19
Anf. 87 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	19
Anf. 89 HANS ROTHENBERG (M).....	19
Anf. 90 KERSTIN LUNDGREN (C).....	19
Anf. 91 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	19
Anf. 92 ORDFÖRANDEN.....	20
§ 3 Konkurrenskraft – inre marknad, industri	21
Anf. 93 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	21
Anf. 95 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 96 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	21
Anf. 97 ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 98 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	22
Anf. 99 HANS ROTHENBERG (M).....	22
Anf. 100 KERSTIN LUNDGREN (C).....	22
Anf. 101 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	23
Anf. 102 HANS ROTHENBERG (M).....	23
Anf. 103 KERSTIN LUNDGREN (C).....	23
Anf. 104 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	24
Anf. 105 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 106 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	24
Anf. 107 ORDFÖRANDEN.....	25

Anf. 108 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	25
Anf. 109 KERSTIN LUNDGREN (C).....	26
Anf. 110 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	26
Anf. 111 KERSTIN LUNDGREN (C).....	26
Anf. 112 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	26
Anf. 113 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 114 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	26
Anf. 115 ORDFÖRANDEN.....	26